

บทบรรณาธิการ

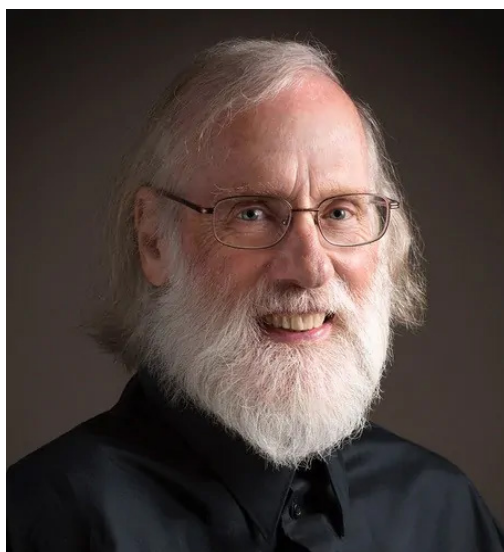
Editorial

การเรียนรู้จากผู้รับรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดล สาขาการสาธารณสุข ปี 2567

ปี 2567 นี้ มีผู้ได้รับรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดล 2 ท่าน คือ ท่านแรกเป็นสาขาการแพทย์ ผู้ได้รับการตัดสินให้รับรางวัลนี้ เป็นศาสตราจารย์จากประเทศสหรัฐอเมริกา ชื่อ ศาสตราจารย์สมทบ (Adjunct Professor) ดร. โทนี ฮันเตอร์ (Dr. Tony Hunter) จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซานดิเอโก รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา จากผลงานการค้นพบเอนไซม์ tyrosine kinase และกระบวนการ phosphorylation ซึ่งเป็นกลไกพื้นฐานภายในเซลล์ที่ควบคุมการเจริญเติบโตและการทำงานของเซลล์ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่เปลี่ยนแปลงเซลล์ปกติให้กลายเป็นเซลล์มะเร็ง การค้นพบนี้ นำไปสู่พัฒนาวิธีการรักษาโรคมะเร็งแบบมุ่งเป้า หรือ targeted therapy โดยมีการพัฒนายา

มากมายหลายสิบชนิดที่มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของ tyrosine kinase ซึ่งช่วยให้สามารถรักษาโรคมะเร็งได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับเป็นการสร้างความก้าวหน้าให้กับการรักษาและการวิจัยด้านโรคมะเร็งอย่างกว้างขวาง เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยโรคมะเร็ง ซึ่งนับวันจะมีเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในปัจจุบัน

ท่านที่ 2 คือ ผู้ได้รับการตัดสินให้รับรางวัลในสาขาการสาธารณสุข ได้แก่ศาสตราจารย์ ดร. โจนาธาน พี เชฟเพิร์ด (Prof. Dr. Jonathan P. Shepherd) ผู้อำนวยการสถาบันนวัตกรรมทางอาชญากรรม ความมั่นคง และการสืบสวน มหาวิทยาลัยคาร์ดิฟ ในเมืองหลวงของประเทศเวลส์ ในสหราชอาณาจักร ซึ่งได้รับรางวัลจากผลงานการ

ศาสตราจารย์ ดร. โทนี ฮันเตอร์

ศาสตราจารย์ ดร. โจนาธาน พี เชฟเพิร์ด

ริเริ่มและพัฒนาคาร์ดิฟฟ์โมเดลเพื่อป้องกันเหตุความรุนแรง (หรือ Cardiff Model for Violence Prevention) โดยทำการเชื่อมโยงข้อมูลเหตุรุนแรงระหว่างโรงพยาบาลและตำรวจ เพื่อวิเคราะห์สถานที่ซึ่งเกิดเหตุบ่อย วัน เวลาที่เกิดเหตุ ขนาดและความรุนแรงที่เกิดขึ้น และนำข้อมูลไปสร้างเป็นโมเดลในการวางแผนป้องกันเหตุความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดจำนวนผู้ป่วยที่ต้องไปแผนกฉุกเฉิน และช่วยลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบาดเจ็บได้เป็นจำนวนมาก

ในสังคมไทยปัจจุบัน มีรายงานสถานการณ์ความรุนแรงเพิ่มขึ้นมาตลอด ผลงานของศาสตราจารย์ ดร. เซฟเพิร์ตจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง และเท่าที่ศึกษาดูก็ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยาก จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเรียนรู้เพื่อจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อลดอาชญากรรมและความรุนแรงในสังคม ซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลจะจัดให้มีการบรรยายพิเศษโดยศาสตราจารย์ ดร. เซฟเพิร์ต ในช่วงที่ท่านเดินทางมารับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล โดยการบรรยายจะจัดขึ้นในวันอังคารที่ 28 มกราคม 2568 เวลา 09.00 - 14.30 น. ณ ห้องประชุมนายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต ชั้น 9 อาคารผู้ป่วยใน 9 ชั้น โรงพยาบาลศิริราช จัหวัดนนทบุรี โดยในงานนี้ ศาสตราจารย์ ดร. เซฟเพิร์ตจะได้บรรยายเรื่อง “คาร์ดิฟฟ์โมเดลเพื่อป้องกันเหตุความรุนแรง” และในการประชุมนี้ทางมูลนิธิเครือข่ายฝึกอบรมระดับวิทยาลัยภาคสนามอาเซียนจะได้จัดเสวนาร่วมกับศาสตราจารย์ ดร. เซฟเพิร์ต ในหัวข้อเรื่อง “เบื้องหลังความสำเร็จและบทเรียนสู่การปรับใช้คาร์ดิฟฟ์โมเดลในบริบทของประเทศไทย” เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจแก่นักกระบาดวิทยาและนักวิชาการสาขาต่างๆ ในการพัฒนาผลงานทางสาธารณสุขที่มีคุณค่าและสามารถขยายผลให้เป็นรูปแบบในระดับชาติและระดับนานาชาติ

ข้อมูลจากเว็บไซต์ของมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลรายงานว่า ระยะเวลา 32 ปี ที่ผ่านมา มีบุคคลหรือองค์กรได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลรวม 96 ราย เป็นคนไทย 4 ราย ได้แก่ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประสงค์ ตูจันดา จากการศึกษาผลกระทบของเชื้อไวรัสเด็งกีต่อความพิการของร่างกายเด็กที่ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก รั่วมกับศาสตราจารย์แพทย์หญิงสุจิตรา นิมนานนิตย์ จากการศึกษาความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก ได้รับพระราชทานรางวัลในสาขาการแพทย์ ประจำปี 2539 และนายแพทย์วิวัฒน์ โรจนพิทยากร ผู้ริเริ่มโครงการส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัย 100% ช่วยป้องกันการแพร่กระจายของโรคเอดส์ รั่วมกับนายมีชัย วีระไวทยะ ผู้ริเริ่มวิธีการสื่อสารณรงค์เผยแพร่การใช้ถุงยางอนามัย ได้รับพระราชทานรางวัลในสาขาการสาธารณสุข ประจำปี 2552

เป็นที่น่าสังเกตว่า ปี 2567 นี้ บุคคลที่รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลทั้ง 2 ท่านไม่ได้มีอาชีพเป็นแพทย์ ผู้ที่รับรางวัลสาขาการแพทย์เป็นนักวิทยาศาสตร์ เชี่ยวชาญในสาขาชีววิทยา ส่วนผู้รับรางวัลสาขาสาธารณสุขก็เป็นทันตแพทย์ที่ทำงานด้านบริหาร แสดงถึงโอกาสที่ใครก็ตาม สามารถสร้างผลงานระดับโลกในด้านการแพทย์และสาธารณสุขได้โดยไม่ต้องประกอบวิชาชีพเป็นแพทย์

ที่ผ่านมา ในการรับรางวัลแต่ละปี ซึ่งจัดขึ้นในปลายเดือนมกราคมของทุกปี ยังไม่เคยมีจัดกิจกรรมทางวิชาการแบบ “เจาะลึก” เบื้องหลังความสำเร็จของแต่ละผลงานที่นำไปสู่การได้รางวัล ดังนั้น การจัดประชุมวิชาการในครั้งนี้ น่าจะเป็นการเพิ่มประโยชน์ทางวิชาการไปอีกชั้นหนึ่ง และหากการดำเนินงานประชุมได้ผลดี ก็น่าที่จะเกิดเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในทุกปีที่จะวิเคราะห์เจาะลึกถึงเบื้องหลังการพัฒนางานทางการแพทย์และสาธารณสุขระดับโลกของผู้ได้รับรางวัลฯ ซึ่งจะเป็นบทเรียนอันทรงคุณค่าสืบเนื่องต่อไป

นพ. วิวัฒน์ โรจนพิทยากร
บรรณาธิการ